

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Marta Kobylska

(poprzednie nazwisko Rzepecka)

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej

Tytuł zawodowy magistra uzyskałam w 2004 roku na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS). Ukończyłam kierunek filologia w zakresie filologii angielskiej z wynikiem bardzo dobrym. Pracę magisterką pod tytułem „The United States Supreme Court and the Questions of Abortion, Presidential War Powers, and the Death Penalty in the 1970s” (Sąd Najwyższy Stanów Zjednoczonych a problematyka aborcji, władzy prezydenta w sprawach wojskowych oraz kary śmierci w latach siedemdziesiątych) napisałam pod kierunkiem dr. hab. Jerzego Kutnika, prof. UMCS. Recenzentem był prof. dr hab. Michael C. Steiner (California State University, Fullerton).

W 2005 roku rozpoczęłam studia doktoranckie w zakresie neofilologii na Wydziale Humanistycznym UMCS. Pracę naukową realizowałam pod kierunkiem dr. hab. Jerzego Kutnika, prof. UMCS w Zakładzie Studiów Amerykanistycznych. 13 grudnia 2011 roku odbyła się obrona mojej pracy doktorskiej. Recenzentami byli dr hab. Jerzy Durczak, prof. UMCS i dr hab. Piotr Skurowski, prof. SWPS. Rozprawa doktorska nosiła tytuł „Rhetoric and Ideology: Richard Nixon’s Rhetorical Confrontations with Communism” (Retoryka i ideologia: antykomunistyczna retoryka Richarda Nixona). 18 stycznia 2012 roku decyzją Rady Wydziału Humanistycznego UMCS uzyskałam stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa amerykańskiego.

W 2014 roku ukończyłam z wynikiem bardzo dobrym studia podyplomowe w zakresie Executive Master of Business Administration w Instytucie Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Pracę dyplomową pod tytułem „Zarządzanie wiekiem jako wyzwanie dla menedżerów personalnych współczesnych organizacji” napisałam z mgr Magdaleną Pawlus pod kierunkiem prof. dr hab. Joanny Moczydłowskiej (Politechnika Białostocka).

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych

Od 1 października 2008 roku jestem zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy w Uniwersytecie Rzeszowskim (UR) (podstawowe miejsce pracy), początkowo w Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych, a po przekształceniu, w Studium Języków Obcych (SJO). W latach 2008-2012 byłam zatrudniona na stanowisku lektora, następnie w okresie 2012-2020 na stanowisku wykładowcy, a obecnie na stanowisku adiunkta w grupie pracowników dydaktycznych. Od 2018 roku, w ramach zatrudnienia w SJO, współpracuję z Katedrą Lingwistyki Stosowanej UR.

W 2012 roku zostałam powołana na Kierownika Zespołu ds. Jakości Kształcenia Uniwersyteckiego Centrum Nauki Języków Obcych. W latach 2012-2020 byłam Przewodniczącą Zespołu Językowego Języka Angielskiego SJO. W okresie 2015-2020 pełniłam stanowisko Koordynatora ds. Współpracy Międzynarodowej SJO. Od 1 października 2016 pełnię funkcję Zastępcy Dyrektora Studium Języków Obcych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

W latach 2018-2019 byłam członkiem Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia UR i Senackiej Komisji ds. Kształcenia UR. Na okres 2016-2020 zostałam powołana do Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich UR.

W latach 2004-2014 byłam zatrudniona w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Sandomierzu (NKJO), gdzie uzyskałam wszystkie stopnie awansu zawodowego, w tym nauczyciela kontraktowego w 2005 roku, nauczyciela mianowanego w 2009 roku i nauczyciela dyplomowanego w 2012 roku.

W okresie 2012-2018 byłam zatrudniona w Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu (PWSTE) (dodatkowe miejsce pracy), w Instytucie Humanistycznym, na stanowisku starszego wykładowcy. W latach 2015-2018 byłam tam członkiem Uczelnianej Komisji Wyborczej.

W latach 2019-2023, współpracowałam z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (UMCS) (w ramach umów zlecenia), prowadząc ćwiczenia na studiach pierwszego stopnia w Katedrze Językoznawstwa Angielskiego i Ogólnego.

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (dz. U. Z 2021 r. Poz. 478 z późn. Zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku,

gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej

4.1 Monografia

M. Kobylska, *Post-Cold War Presidential Rhetoric of Crisis: Justifying the Use of Military Force within the Context of the New World Order*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2024.

Problematyka omawianej monografii leży w obszarze moich najważniejszych zainteresowań naukowych związanych z pojęciem kryzysu w retoryce prezydentów Stanów Zjednoczonych, którzy pełnili urząd po zakończeniu zimnej wojny. Szczególnie interesujący jest dla mnie wymiar retoryczny interwencji zbrojnych jako instrumentu amerykańskiej polityki zagranicznej po 1989 roku.

Kryzys w amerykańskiej polityce zagranicznej rozpatrywany przez pryzmat prezydenckiego dyskursu, prowadzonego w kontekście zmieniających się norm i oczekiwań społecznych, to niezwykle aktualny temat badań. Biorąc pod uwagę liczbę interwencji zbrojnych Stanów Zjednoczonych po zakończeniu zimnej wojny i nieuchronność kolejnych sytuacji kryzysowych, analiza retoryki kryzysu pokazująca motywy i uzasadnienia prezydenckich działań wypełnia lukę poznawczą. Wybór tematu uzasadnia zatem: 1. Brak pogłębionych opracowań dotyczących związków pomiędzy politycznymi celami amerykańskich przywódców a ich motywacją do wojskowych działań. Dotychczas kryzys w amerykańskiej polityce zagranicznej analizowany był w kontekście modelu prezydentury, przywództwa czy prezydenckiej retoryki. 2. Brak syntetycznego i porównawczego opracowania retoryki wszystkich prezydentów, którzy skończyli pełnić urząd po 1989 roku, w aspekcie reakcji na kryzys. Dostępne prace naukowe albo koncentrują się na retoryce poszczególnych prezydentów¹, albo traktują retorykę prezydencką jako element szerszej dyskusji o dyskursie prezydenckim².

Istotność podjętego zagadnienia wyraża się w tym, że ma ono znaczenie dla szerszego i głębszego rozumienia polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych jako strategicznego aktora na scenie politycznej i roli, jaką decydują się odegrać w międzynarodowych kryzysach. Niezależnie od zmian, jakie zaszły w amerykańskiej polityce zagranicznej, niezmienna pozostaje pozycja Stanów Zjednoczonych jako najsilniejszej potęgi militarnej na świecie.

¹ J. A. Kuypers, *Presidential Crisis Rhetoric and the Press in the Post-Cold War World*, Westport 1997; M. Neüff, *Words of Crisis as Words of Power: The Jeremiad in American Presidential Speeches*, Berlin 2014.

² D. M. Bostdorff, *The Presidency and the Rhetoric of Foreign Crisis*, Columbia 1994; A. Kiewe, *The Modern Presidency and Crisis Rhetoric*, Westport 1994; W. Widmaier, *Presidential Rhetoric from Wilson to Obama: Constructing Crises, Fast and Slow*, London and New York 2014.

Przewaga USA w tej sferze powoduje, że wystąpienia amerykańskich prezydentów w sytuacjach kryzysowych kształtują reakcję innych kluczowych graczy na arenie międzynarodowej – z czego wynika zasadność analizy prezydenckich wypowiedzi. Skupienie się na wymiarze retorycznym – w jaki sposób prezydenci uzasadniają użycie siły, pozwala opisać podejście zarówno poszczególnych prezydentów do poszczególnych kryzysów, jak i Stanów Zjednoczonych do polityki zagranicznej w ogóle. Co więcej, daje szansę na rozpoznanie jak – jeśli w ogóle – zarządzanie kryzysem przez jednego prezydenta wpływa na podejście jego następców do kolejnych sytuacji kryzysowych. Namysł nad retorycznymi działaniami prezydentów pomaga także odpowiedzieć na pytanie o zarządzanie sytuacjami kryzysowymi: dlaczego na niektóre z nich Stany Zjednoczone odpowiadają militarnie, a na inne reagują przy użyciu środków dyplomatycznych i/lub ekonomicznych. Analiza prezydenckiej retoryki kryzysu przyczynia się do pełniejszego rozumienia prezydenckich działań. Mocarstwowa pozycja Stanów Zjednoczonych powoduje, że ich cele i środki oraz związana z nimi polityka i strategia mają globalne znaczenie. Badanie retoryki prezydenckiej rozumianej jako jedno z głównych narzędzi działania politycznego dowodzi istotności i potrzeb badań przeprowadzonych w monografii.

Pojęcie kryzysu, w szerokim kontekście badań nad kryzysem w polityce zagranicznej, rozpatrywane jest w przedstawionej pracy na poziomie państwa, jako sytuacja, która powstaje na skutek wrogiego działania, przełomowego zdarzenia, istotnych zmian i która wynika z postrzegania przez aktorów politycznych istnienia zagrożenia dla podstawowych wartości narodu, strategicznych interesów państwa, presji czasu, prawdopodobieństwa wojny; oraz na poziomie systemowym, jako sytuacja, która wynika z pojedynczego wydarzenia lub serii zdarzeń i wiąże się z pogorszeniem relacji międzynarodowych i zagrożeniem struktur państwowych³.

W węższym zakresie studiów nad kryzysem w retoryce prezydenckiej, rozważania zawarte w omawianej monografii uwzględniają cztery kwestie: 1. natury kryzysu (czy retoryka jest następstwem kryzysu, czy też, przeciwnie, generuje go); 2. wzorca retoryki stosowanego przez prezydentów w sytuacjach kryzysowych (czy retoryka kryzysu jest odrębnym gatunkiem, czy wpisuje się w istniejące konwencje retoryczne); 3. charakteru retoryki (czy prezydencka retoryka wobec kryzysu jest różna, czy tożsama z prezydencką retoryką wobec zadań związanych z codziennym sprawowaniem urzędu), w tym również związku pomiędzy działaniem retorycznym a prezydenckimi wartościami, filozofią polityczną czy podejściem

³ M. Brecher, *A Century of Crisis and Conflict in the International System*, New York 2018.

strategicznym (czy retoryka wobec kryzysu jest integralnym elementem prezydenckiej biografii retorycznej, czy stanowi jej odrębną część); 4. kontekstu wypowiedzi retorycznych (czy retoryka stosowana na użytek kryzysu w polityce zagranicznej jest podobna czy odmienna od retoryki stosowanej w kryzysie w polityce wewnętrznej).

W konsekwencji kryzys w omawianej monografii traktowany jest zarówno jako wydarzenie historyczne, które zostało ukształtowane retorycznie, jak i wydarzenie polityczne wykreowane retorycznie. Retoryka prezydencka wobec kryzysu międzynarodowego rozumiana jest poza kategorią gatunku. Nie oznacza to przekonania, że retoryka prezydencka wobec kryzysów w polityce zagranicznej nie wykazuje cech wspólnych. Sugeruje natomiast, że dotychczasowe ustalenia prawdopodobnie nie wyczerpują, a tym samym nie powinny ograniczać możliwości badawczych. Ponieważ kryzys międzynarodowy wymaga szczególnej retoryki, ta uważana jest za różną od retoryki stosowanej w codziennym sprawowaniu urzędu. Skutkiem jest analiza, która uwzględnia czynniki natury osobistej prezydenta, w tym jego wartości, filozofię polityczną i podejście strategiczne. Wreszcie retoryka spraw zagranicznych traktowana jest jako odmienna od retoryki wobec kryzysów wewnętrznych. Takie podejście nie wyklucza, że prezydenckie działania w tych dwóch kontekstach nie wpływają na siebie wzajemnie. Sugeruje natomiast, że cele i mechanizmy retoryki w polityce zagranicznej i wewnętrznej w istocie nie muszą być takie same.

Głównym celem badawczym przedstawianej monografii było zbadanie i porównanie retoryki pięciu prezydentów Stanów Zjednoczonych, George'a H. W. Busha, Billa Clintona, George'a W. Busha, Baracka Obamy i Donalda J. Trumpa, którzy skończyli pełnić urząd po 1989 roku. Badanie i analiza porównawcza dotyczyły w szczególności kwestii uzasadnienia użycia amerykańskich sił zbrojnych wobec kryzysów w Zatoce Perskiej w latach 1990 i 2019, w Haiti w 1994 roku, w Iraku w 2003 roku i w Syrii w 2013 roku.

Określonymu wyżej głównemu celowi towarzyszyły **szczegółowe cele badawcze**. Pierwszym było zbadanie i porównanie prezydenckich definicji kryzysu międzynarodowego. Drugim – analiza cech wspólnych i różnic, które dostrzec można w retorycznych konstrukcjach sytuacji kryzysowych. Trzecim – ustalenie stałych i zmiennych sposobów identyfikacji w uzasadnieniach interwencji zbrojnych. Czwartym – było określenie podobieństw i różnic dotyczących motywacji prezydentów do użycia sił wojskowych.

Do tak określonych celów (głównego i szczegółowych) sformułowane zostały niniejsze **pytania badawcze**.

1. Jak definiowany jest kryzys międzynarodowy w okresie pozimnowojennym?
2. Jak konstruowany jest kryzys w polityce zagranicznej po 1989 roku?

3. Jak uzasadniana jest interwencja zbrojna po zakończeniu zimnej wojny?
4. Czym motywowana jest decyzja o użyciu sił wojskowych w kontekście nowego porządku świata?

W odpowiedzi na tak postawione pytania, sformułowane zostały następujące **hipotezy**.

Hipoteza I: W pozimnowojennym dyskursie prezydenckim dominuje pojęcie kryzysu międzynarodowego jako wydarzenia politycznego wykreowanego retorycznie.

Hipoteza II: Konstrukcje kryzysu w polityce zagranicznej po 1989 roku charakteryzuje duża powtarzalność schematu interpretacyjnego.

Hipoteza III: Uzasadnienia interwencji zbrojnych przeprowadzonych po zakończeniu zimnej wojny cechują podobne działania identyfikacyjne.

Hipoteza IV: Decyzje o użyciu sił wojskowych w kontekście nowego porządku świata determinują podobne motywy.

Podstawą metodologiczną prowadzonych badań była teoria dramatyzmu Kennetha Burke'a⁴. Przyjęto za Burkiem, że język stanowi działanie⁵, które z kolei odzwierciedla i daje wyraz ludzkiej motywacji⁶. Działanie, jak wyjaśnia Burke, wyraża się w formach retorycznych i symbolach, a motywacja, jak tłumaczy, w wybranej interpretacji danego obrazu rzeczywistości. Kluczowe dla badania były pojęcia pentady i identyfikacji.

Pojęcie pentady jako schematu interpretacyjnego wykorzystano do zbadania pięciu elementów każdej z analizowanych sytuacji retorycznych, w tym akcji, miejsca, aktora, środków i celu, oraz do analizy związków pomiędzy tymi elementami wraz z odpowiadającymi tym związkom filozofiami, w celu określenia motywacji mówcy. Przyjęto za Burkiem, że motywacja to konstrukcja, która jest zamknięta w języku i jest przez niego wyrażana. Zbadanie wszystkich elementów sytuacji retorycznej i wyłonienie tego, który zdeterminował jej obraz, miało określić, jaką interpretację danej sytuacji wybrał mówca i co motywowało jego wybór. Znalezienie terminu, który zdominował pozostałe, a tym samym zdefiniował daną sytuację, było w rzeczywistości znalezieniem przyczyny danego działania retorycznego⁷.

Pojęcie identyfikacji potraktowane zostało jako cel, którym było utożsamienie się mówcy z odbiorcami, a w konsekwencji zdobycie poparcia dla przedstawionych działań.

⁴ K. Burke, *The Five Master Terms: Their Place in a 'Dramatistic' Grammar of Motives*, w: „View” 1943, t. 3, nr 2, s. 50-52; K. Burke, *Language as Symbolic Action: Essays on Life, Literature, and Method*, Berkeley 1966; K. Burke, *Dramatism*, w: „International Encyclopedia of the Social Science”, red. D. L. Sills, New York 1968, s. 445-452; K. Burke, *A Grammar of Motives*, Berkeley 1969; K. Burke, *The Philosophy of Literary Form*, Berkeley 1974; K. Burke, *Rhetoric, Poetics, and Philosophy*, w: „Rhetoric Philosophy. And Literature: An Exploration in Burks”, red. D. M. Burks, West Lafayette 1978, s. 15-33.

⁵ K. Burke, *The Rhetoric of Religion: Studies in Logology*, Berkeley 1970, s. 7-42.

⁶ Burke, *The Philosophy of Literary Form*, s. 1-137, 293-304.

⁷ Burke, *A Grammar of Motives*, s. xv-xxiii; K. Burke, *Permanence and Change: An Anatomy of Purpose*, Berkeley 1970, s. 19-36.

Identyfikacja została ujęta również jako narzędzie, które miało dać wgląd w postawę samego mówcy i sposoby przekonywania członków audytorium do wspólnego działania w określonych sytuacjach. Pod uwagę wzięte zostały trzy rodzaje identyfikacji: identyfikacja o charakterze bezpośrednim, w którym mówca buduje relacje z odbiorcą w oparciu o oczywiste związki, płaszczyzny porozumienia i wspólne wartości; identyfikacja pośrednia, która implikuje i zakłada raczej niż wyraża czy stwierdza oczywistość czy wspólnotę postaw, celów czy zasad; i identyfikacja, która zakłada utożsamienie się mówcy z odbiorcami poprzez wspólny sprzeciw wobec czegoś lub kogoś⁸.

Wybór perspektywy dramatystycznej do przeprowadzenia badań podyktowany był możliwościami, jakie daje jej zastosowanie. W badaniu wykorzystano potencjał pentady, która pozwala odejść od dosłownych znaczeń, schematycznych sposobów czytania i rozumienia tekstów oraz od wyciągania samonarzucających się wniosków. Pozwala uwzględnić zmienne w komponentach sytuacji retorycznej, w szczególności specyficzne uwarunkowania i ograniczenia sytuacji kryzysowej. Zalety identyfikacji wykorzystano z kolei w studiach przypadku, gdzie analizowano retorykę uzasadnienia interwencji zbrojnych poszczególnych prezydentów wobec danej sytuacji kryzysowej i w analizie porównawczej dyskursu uzasadnienia użycia siły w kryzysach międzynarodowych prezydentów, którzy skończyli sprawować urząd po 1989 roku.

Podstawowy materiał badawczy stanowiło pięć głównych przemówień prezydenckich, rozumianych jako ustny komunikat prezydenta skierowany do narodu amerykańskiego w telewizyjnej transmisji⁹, wygłoszonych w związku z międzynarodowym kryzysem, czyli przemówienie George'a H. W. Busha z 8 sierpnia 1990 roku w sprawie kryzysu w Zatoce Perskiej, przemówienie Billa Clintona z 15 września 1994 roku odnośnie do kryzysu w Haiti, przemówienie George'a W. Busha z 17 marca 2003 roku dotyczące inwazji na Irak, przemówienie Baracka Obamy z 31 sierpnia 2013 roku na temat sytuacji w Syrii oraz przemówienie Donalda J. Trumpa z 3 stycznia 2020 roku w związku z kryzysem w Zatoce Perskiej. Dodatkowy materiał badawczy, bardziej obszerny, ze znaczną liczbą tekstów do analizy, stanowiły, towarzyszące głównemu przemówieniu, prezydenckie oświadczenia, uwagi, wypowiedzi, konferencje prasowe i wywiady wygłoszone i udzielone w kontekście poszczególnych kryzysów. Choć miały one różny format i styl, a także różnych odbiorców docelowych, wszystkie wyrażały motywację prezydenta do działania. Analiza licznych

⁸ K. Burke, *A Rhetoric of Motives*, Berkeley 1969, s. 19-29; K. Burke, *Dramatism and Development*, Barre 1972, s. 28; K. Burke, *The Rhetorical Situation*, w: „Communication: Ethical and Moral Issues”, red. L. Thayer, New York 1973, s. 263-275.

⁹ K. Coe i R. Neumann, *The Major Addresses of Modern Presidents: Parameters of a Data Set*, w: „Presidential Studies Quarterly” 2011, t. 41, nr 4, s. 731.

wypowiedzi publicznych, zamiast pojedynczego przemówienia, była zgodna z sugestią Burke'a, że motywacja mówcy jest wyraźniej eksponowana, a przez to trafniej określana, na podstawie badań różnych tekstów. W badaniu potraktowano publiczne wypowiedzi prezydentów jako ich własne. Przyjęto, że choć wypowiedzi te mogą być dziełem profesjonalnych pisarzy, to wyrażają one przekonania i wartości prezydentów, ich intencje i postawy, czynią prezydentów odpowiedzialnych za wypowiedziane słowa i za realizację sformułowanej polityki¹⁰.

Monografia składa się z ośmiu rozdziałów. W rozdziale pierwszym omówiono koncepcję kryzysu w odniesieniu do zjawisk konfliktu i wojny. Na podstawie dogłębnej analizy literatury przedmiotu, zaprezentowano retoryczne koncepcje kryzysu w polityce zagranicznej, przedstawiono reprezentatywne definicje retoryki kryzysu międzynarodowego i podano kierunki badań i dociekań naukowych. W tak zarysowanym kontekście wyjaśniono przyjęte w pracy rozumienie kryzysu w polityce zagranicznej i retoryki kryzysu międzynarodowego, opisano zastosowaną metodologię badań oraz przedstawiono zakres i strukturę pracy.

Rozdział drugi to dyskusja teoretyczna, w której omówiono studia retoryczne w kontekście badań nad komunikacją, przedstawiono studia nad retoryką prezydencką w kontekście badań nad komunikacją polityczną, wreszcie, zaprezentowano studia retoryczne dotyczące prezydenckich przemówień w kontekście badań dotyczących wystąpień publicznych. W przeglądzie literatury ujęto kluczowe definicje, tradycje, teorie, metodologie i trendy, które tworzą obszar badań nad komunikacją polityczną, ale skoncentrowano się na wyjaśnieniu, w jaki sposób odnoszą się one do pojęć, koncepcji, podejść i zagadnień, które stanowią studia retoryczne, a w szczególności studia nad retoryką prezydencką i nad prezydenckimi przemówieniami.

W kolejnych pięciu rozdziałach pracy dokonano analizy retoryki pięciu prezydentów Stanów Zjednoczonych wobec wybranych kryzysów międzynarodowych. W rozdziale trzecim omówiono retorykę George'a H. W. Busha wobec kryzysu w Zatoce Perskiej w 1990 roku. W rozdziale czwartym analizie poddano retorykę Billa Clintona odnośnie do kryzysu w Haiti w 1994 roku. W rozdziale piątym skoncentrowano się na retoryce George'a W. Busha w związku z inwazją na Irak w 2003 roku. W rozdziale szóstym objęto analizą retorykę Baracka Obamy na temat sytuacji w Syrii w 2013 roku. W rozdziale siódmym odniesiono się do retoryki Donalda J. Trumpa w związku z kryzysem w Zatoce Perskiej na przełomie lat 2019-2020.

¹⁰ R. P. Hart, *A Commentary on Popular Assumptions About Political Communication*, w: „Human Communication Research” 1982, nr 8, s. 366-379; M. J. Medhurst, *Presidential Speechwriting: Ten Myths that Plague Modern Scholarship*, w: „Presidential Speechwriting: From the New Deal to the Reagan Revolution and Beyond”, red. K. Ritter i M. J. Medhurst, College Station 2003, s. 3-19.

Rozdziały charakteryzuje konsekwentna struktura. Wstęp przedstawia wnikliwy przegląd dotychczasowych dociekań naukowych związanych z retoryką danego prezydenta wobec wybranego kryzysu w celu wyjaśnienia i podkreślenia korzyści poznawczej realizowanego badania. Następnie omawiane są uwarunkowania, ograniczenia i uczestnicy sytuacji retorycznej. Dalej analizowane są definicje i interpretacje sytuacji kryzysowej w celu rozstrzygnięcia, czy była ona wykreowana retorycznie, czy wynikała z zaistniałych wydarzeń i została przez te wydarzenia ukształtowana. W kolejnej części każdego rozdziału pentada dramatystyczna i koncepcja identyfikacji Burke'a służą do zbadania głównego przemówienia prezydenta i towarzyszących mu wypowiedzi. Zakończenie każdego rozdziału zawiera informacje o strategicznych działaniach prezydenta wobec kryzysu oraz oceny tych działań przez opinię publiczną i badaczy retoryki prezydenckiej.

W ósmym, ostatnim rozdziale pracy, wykorzystano uzyskane wyniki badań do sformułowania wniosków dotyczących podobieństw i różnic, które dostrzec można w retoryce uzasadnienia użycia siły poszczególnych prezydentów wobec międzynarodowych kryzysów w kontekście pozimnowojennego porządku świata. Odniesiono się do definicji kryzysu, opisu sytuacji kryzysowych, zastosowanych narzędzi retorycznych i uzasadnienia użycia siły. Porównano uzyskane wyniki badań z ustaleniami dotyczącymi prezydenckiej retoryki wojny, prezydenckiej retoryki kryzysu i prezydenckiej retoryki uzasadnienia użycia siły z okresu zimnej wojny jak i po jej zakończeniu. W podsumowaniu zwrócono uwagę na rolę prezydentów w kształtowaniu wzorca i przyjętych modeli komunikowania kryzysów.

Analiza pozimnowojennej retoryki prezydenckiej wobec międzynarodowych kryzysów pozwoliła pozytywnie zweryfikować **hipotezę I, zgodnie z którą w dyskursie prezydenckim po 1989 roku dominuje pojęcie kryzysu jako zjawiska retorycznego**. Wyniki badań wyraźnie wskazały na tendencję związaną z traktowaniem kryzysu jako wydarzenia politycznego wykreowanego retorycznie. Analiza treści głównych przemówień prezydenckich i towarzyszących im wypowiedzi dotyczących kryzysów w Haiti w 1994 roku, w Iraku w 2003 roku i w Zatoce Perskiej w latach 2019-2020 pokazała kryzys jako zjawisko wtórne wobec retoryki. Jednocześnie, badanie retoryki prezydenckiej wobec kryzysu w Syrii w 2013 roku wskazało na drugorzędną rolę retoryki, a rozważania odnośnie do retoryki wobec kryzysu w Zatoce Perskiej w 1990 roku nie pozwoliły jednoznacznie rozstrzygnąć pytania o naturę kryzysu, ostatecznie uznano go za hybrydę, powstałą na skutek zaistniałych wydarzeń historycznych i zastosowanych narzędzi retorycznych.

Ważnym aspektem badania było prześledzenie zmian w użyciu słowa „kryzys”. Zauważono tendencję do odchodzenia od retoryki opartej na pojęciu „kryzys” w kierunku

języka, który określa dane wydarzenia mianem sytuacji lub w ogóle unika ich definiowania. Bush senior od początku konsekwentnie nazywał inwazję Iraku na Kuwejt kryzysem. Z kolei w retoryce Clintona, Busha juniora i Obamy pojęcie kryzysu pojawiło się znacznie później w stosunku do zaistniałych wydarzeń i było znacznie rzadziej używane. Clinton i Obama częściej określali zdarzenia mianem „sytuacji”. Wreszcie w wypowiedziach Trumpa nie znaleziono żadnego z badanych terminów.

Na podstawie badań zauważono zależność pomiędzy retoryką kryzysu a retoryką użycia siły, gdzie użycie słów „kryzys” i „sytuacja” lub ich brak były znamienne dla strategicznego działania prezydenta. W przypadku Busha seniora i Busha juniora słowo „kryzys” determinowało interwencję zbrojną. Dyskusyjne były jedynie czas i sposób użycia siły, od których prezydenci uzależniali potencjalne korzyści polityczne. Z kolei dla Clintona i Obamy pojęcie „sytuacji” oznaczało próbę niemilitarnego rozwiązania konfliktu. Nie wykluczało działań zbrojnych, ale umożliwiało podjęcie dialogu i prowadzenia dyplomacji. Jeśli chodzi o Trumpa, brak użycia terminów „kryzys” i „sytuacja” wskazywał na wykluczenie działań militarnych. Odniesienia do sił zbrojnych stanowiły raczej element stylu politycznego prezydenta niż część jego politycznej strategii.

Z przeprowadzonych badań wyciągnięto trzy wnioski. Pierwszym jest uretorycznienie kryzysu w polityce zagranicznej. Kryzys międzynarodowy jawi się częściej jako zjawisko wykreowane retorycznie niż jako zdarzenie, które wybucha na skutek historycznych zdarzeń. Drugim jest spersonalizowanie kryzysu. Sposób zarządzania sytuacją kryzysową coraz częściej rozumiany jest jako styl przywództwa, który wyraża cechy osobowości i przekonania osobiste prezydenta, w tym jego wartości, filozofię polityczną i podejście strategiczne. Trzecim jest demilitaryzacja kryzysu międzynarodowego. Przeprowadzone badania pokazały, że w odpowiedzi na sytuacje kryzysowe amerykańscy prezydenci dopuszczają rozwiązania wykraczające poza interwencje zbrojne. Stopniowo odchodzą od argumentacji, która promuje działania wojskowe jako wyłącznie skuteczne, w kierunku dowodzenia efektywności rozwiązań niemilitarnych.

Analiza studiów przypadku metodą pentady dramatystycznej pozwoliła pozytywnie zweryfikować **hipotezę II, zgodnie z którą konstrukcję kryzysu w polityce zagranicznej po 1989 roku charakteryzuje duża powtarzalność schematu interpretacyjnego**. Wyniki analizy pokazały, że we wszystkich pięciu przypadkach akcją stanowiło użycie amerykańskich sił zbrojnych do realizacji operacji wojskowych. Opisy akcji miały różne formy i treści, ale ten sam cel: przedstawić działania militarne Stanów Zjednoczonych jako konieczne, legalne i moralne, a zatem jako krańcowo różne od działań podejmowanych przez dany reżim.

W każdym z badanych przypadków aktorem był prezydent Stanów Zjednoczonych. Podjęte przez niego akcje zbrojne były konsekwentnie przedstawiane jako zgodne z konstytucją, wynikające z pełnionej funkcji, niewymagające zgody Kongresu i podjęte dla wyższego celu.

We wszystkich przypadkach scenę stanowił opis aktów agresji dokonanych przez reżim. W dosłownym znaczeniu scena oznaczała miejsce i czas akcji, w przenośnym dotyczyła zakresu działań aktora. Zasadniczo, scena była ściśle związana z akcją. Opis sceny stanowił o użyciu lub zaniechaniu użycia siły militarnej. Narracja, która podkreślała zbrodnicze i okrutne działanie reżimu, wskazywała na akcję zbrojną. Natomiast retoryka, która nie eksponowała zbrodni i okrucieństw wroga, zapowiadała dialog i dyplomację. Wyjątek stanowił opis sceny w kontekście Iranu: narracja dyskredytująca, poniżająca i demonizująca irański reżim zastąpiła rzeczywiste użycie siły militarnej.

W każdym przypadku środkiem do osiągnięcia celu były uprawnienia prezydenta do podjęcia akcji zbrojnej jako skutecznej odpowiedzi na działania odmawiającego współpracy reżimu. Uprawnienia były niezależne od autoryzacji Kongresu i zgody organizacji międzynarodowych, były podyktowane działaniem wroga oraz zgodne z obowiązującymi przepisami prawa, normami społecznymi i zasadami moralnymi. Różniły się skrajnie od środków użytych przez wroga, który działał z wyboru, nadużywając władzy, łamiąc normy prawne i bez poszanowania praw człowieka.

Jeśli chodzi o cel, to był on inny w każdym z badanych przypadków. W Zatoce Perskiej celem była obrona sojuszników, w Haiti przywrócenie demokracji, w Iraku zamknięcie programu broni jądrowej i obalenie reżimu, w Syrii przeciwdziałanie atakom chemicznym, a w Iranie zapobieganie rozprzestrzenianiu się broni jądrowej. Interwencjom w Zatoce Perskiej, Haiti i Iraku towarzyszył wyższy cel, którym było wyzwolenie z reżimu, przywrócenie porządku moralnego i zapewnienie pokoju.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wyciągnięto wnioski o dużym podobieństwie narracji pozimnowojennych kryzysów międzynarodowych, w których, na poziomie opisu akcji, aktora, sceny i środków, stwierdzono dominację cech wspólnych; do różnic zaliczono wyłącznie cel.

Dalsza analiza, polegająca na badaniu relacji zachodzących między elementami akcji, miejsca, aktora, środków i celu, oraz przyporządkowanych im politycznych przekonań, doprowadziła do wniosku, że **hipoteza IV, która zakładała, że decyzje o użyciu sił wojskowych w kontekście nowego porządku świata determinują podobne motywy**, nie znalazła potwierdzenia w badaniu. Dla Busha seniora najważniejszy był cel (i idea

amerykańskiej wyjątkowości). U Clintona kluczowe znaczenie miała akcja (czyli realizm i strategiczne interesy Stanów Zjednoczonych). Bush junior podkreślał rolę środków (czyli pragmatyzm działań politycznych). Dla Obamy najważniejszy był aktor (a więc emocje, wartości i pragnienia). U Trumpa zasadniczą rolę odegrała scena (czyli czynniki determinujące zdarzenia).

Badanie działań identyfikacyjnych, które zostały wykorzystane w uzasadnieniach interwencji zbrojnych, doprowadziło do wniosku o znaczącym podobieństwie sposobów przekonywania opinii publicznej do zajęcia wspólnego stanowiska wobec użycia siły w sytuacjach kryzysowych. Tym samym pozwoliło potwierdzić **hipotezę III, która zakładała przewagę cech wspólnych dla uzasadnień działań militarnych.**

Wyniki analizy pokazały, że konsekwentnie stosowanym narzędziem perswazji było jednoczenie odbiorców wokół wspólnego wroga i jego działań. Bush senior, Bush junior i Trump otwarcie atakowali przywódców irackiego i irańskiego reżimu. Z kolei Clinton i Obama, depersonalizując ataki na haitańskich i syryjskich dyktatorów, skupili się na krytyce ich działań.

Znaczące podobieństwa odnotowano w wykorzystaniu różnych płaszczyzn porozumienia. W retoryce Busha seniora, Busha juniora, Clintona i Obamy wyodrębniono trzy przeplatające i uzupełniające się wzajemnie płaszczyzny: troska o wartości narodowe i pamięć zbiorową (Bush senior, Obama), eksploatacja strachu (Bush senior, Clinton) oraz efekt autorytetu (Bush junior, Obama). Zaobserwowano również pewną prawidłowość na poziomie odbiorcy. Bush senior i Clinton szukali zgody dla swoich strategicznych decyzji przede wszystkim wśród społeczności międzynarodowej; z kolei Bush junior i Obama zabiegali o poparcie głównie amerykańskiej opinii publicznej.

Wspólne dla prezydenckiej retoryki, choć pod różnymi względami, było również zastosowanie zaimka „my”, często w opozycji do zaimka „oni”. W kontekście odbiorcy krajowego, zaimek „my” utożsamiał prezydenta z amerykańskimi wyborcami i siłami zbrojnymi; w kontekście odbiorcy zagranicznego, wyrażał jedność, w zależności od specyficznych uwarunkowań sytuacji, z państwami sojusznymi, członkami międzynarodowych organizacji, rządami regionalnymi lub władzami lokalnymi. Zaimek „ja” z kolei służył skojarzeniu prezydenta z aktywnym i skutecznym przywództwem i z konstytucyjnymi uprawnieniami do podejmowania działań wojskowych w obronie zarówno bezpieczeństwa wewnętrznego jak i polityki zagranicznej służącej realizacji amerykańskich narodowych interesów i osiągnięcia strategicznych celów.

Na podstawie badań wysnuto dwa wnioski. Choć wyniki nie wskazały jednolitej i spójnej formuły zastosowania wszystkich narzędzi, to dowiodły konsekwencji jednego:

jednoczenia odbiorców wokół przedstawionej wizji wroga. Drugi wniosek dotyczył współzależności pomiędzy sposobem jego przedstawiania a uzasadnieniem użycia siły. Zauważono, że intensywna demonizacja wroga wiązała się z bezwzględnym użyciem siły; z kolei zauważalna powściągliwość w krytyce wrogich działań wskazywała na możliwość zastosowania rozwiązań niemilitarnych.

Podsumowując, podjęte w ramach omawianej monografii badania dotyczące międzynarodowych kryzysów i kwestii użycia siły w retoryce amerykańskich prezydentów, którzy pełnili urząd po zakończeniu zimnej wojny, potwierdziły wcześniejszą wiedzę o tym, że prezydenci uzasadniają interwencje zbrojne jako działania konieczne, legalne i moralne i że tłumaczą użycie siły jako reakcję, bliżej nieokreślona co do zakresu i czasu trwania, na postępowanie, które łamie prawa międzynarodowe i prawa człowieka i zagraża amerykańskiemu ideałom wolności, demokracji, równości i rozwoju. Badania potwierdziły również, że prezydenci opisują interwencje zbrojne jako działania podjęte z poczucia obowiązku, z pobudek moralnych, zgodnie z uprawnieniami i polityką rozwiązań dyplomatycznych. Przekonują do akceptacji i poparcia użycia siły jednocząc odbiorców wokół krytyki wspólnego wroga. Motywy ich działań wojskowych odzwierciedlają dualizm ich celów politycznych, z jednej strony związanych z amerykańskimi ideami, a z drugiej z amerykańskimi interesami.

Oryginalny wkład badań w rozwój nauki o retoryce prezydenckiej polegał na wykazaniu zmiennych odnośnie do motywów działań prezydentów. Pokazano, że decyzje o interwencjach zbrojnych podejmowane były w odniesieniu do wyższych celów, strategicznych interesów państwa, osobistych wartości i filozofii politycznej oraz praktyki dyplomatycznej, a nie tylko w oparciu o czynniki warunkujące użycie siły. Wykazano również zmianę w podejściu do interwencji wojskowych. Przedstawiono, jak siła militarna – środek tradycyjnie stosowany do obrony wartości narodowych – stał się narzędziem do realizacji narodowych interesów, często utożsamianych z politycznymi ambicjami i dążeniami prezydenta. Oryginalność badań wynika ze spojrzenia na kryzys pod kątem osobistych zysków i strat prezydenta, a nie tylko w kontekście przywództwa Stanów Zjednoczonych w świecie. To nowatorskie ujęcie pozwoliło na odkrycie różnych sposobów retorycznego zarządzania kryzysem oraz wskazanie nowych sposobów mobilizowania opinii publicznej na rzecz wsparcia proponowanych przez prezydenta działań.

4.2. Pozostałe obszary zainteresowań naukowych i osiągnięcia w tym zakresie

Moje zainteresowania naukowe i związane z nimi prace badawcze przeprowadzone w okresie całej kariery zawodowej można podzielić na cztery zasadnicze obszary. Pierwszy, badany przed i kontynuowany po uzyskaniu stopnia doktora, dotyczył retoryki prezydenta

Richarda Nixona. Kolejne trzy, badane po uzyskaniu stopnia doktora, dotyczyły prezydenckiej retoryki wyborczej, gatunków retorycznych oraz retoryki kryzysu.

Pierwszy obszar moich zainteresowań naukowych to retoryka prezydenta Richarda Nixona. W ramach tego pola badawczego powstały następujące publikacje – monografia, artykuły i rozdziały w pracach zbiorowych:

- M. Rzepecka, *American Foreign Policy during the Cold War: From Moralism to Realism*, w: „U.S. Foreign Policy: Theory, Mechanisms and Practice”, red. A. Mania, P. Laidler, Ł. Wordliczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007, 331-337 – opublikowany przed uzyskaniem stopnia doktora.
- M. Rzepecka, *Richard Nixon's Rhetorical Confrontation with Communism*, w: „Rhetorical Aspects of Discourses in Present-Day Society”, red. L. Dam, L.-L. Holmgreen, J. Strunck, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle 2008, s. 117-128 – opublikowany przed uzyskaniem stopnia doktora.
- M. Rzepecka, *The Rhetoric of Peace during the Cold War*, w: „Ad Americam. Journal of American Studies” 2010, nr 11, s. 99-106 – opublikowany przed uzyskaniem stopnia doktora.
- M. Rzepecka, *Richard Nixon's Campaign Rhetoric of Anti-Communism*, w: „Polish Journal for American Studies” 2012, nr 6, s. 49-62.
- M. Rzepecka, *The Rhetoric of Presidential Leadership in American Foreign Affairs: Richard Nixon the Cold War Negotiator*, w: „Journal of American Studies of Turkey” 2017, nr 47, s. 49-67.
- M. Rzepecka, *Richard Nixon's Cold War Rhetoric*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2018.

Głównym celem badań przeprowadzonych w tym obszarze było pokazanie, jak zmieniały się polityczna osobowość i warsztat retoryczny Nixona. Szczegółowe cele obejmowały zrekonstruowanie przebiegu jego życia politycznego i przedstawienie, w jaki sposób poszczególne wydarzenia polityczne i historyczne uwarunkowały i ukształtowały jego karierę polityczną; zidentyfikowanie narzędzi retorycznych charakterystycznych dla jego dyskursu budowanego przed, w czasie, i po prezydenturze; omówienie tych narzędzi na przykładzie wybranych wypowiedzi; wreszcie, ocena roli, jaką retoryka pełniła w kreowaniu politycznego wizerunku Nixon.

Uzasadnieniem dla wyboru problematyki badawczej był przede wszystkim stronniczy wizerunek Nixona przedstawiany w większości publikacji podejmujących tematykę związaną

z jego karierą jako polityka. Analiza języka, jakim się posługiwał, z perspektywy retoryki wpisywała się w nurt badań podejmujących próbę nowego spojrzenia na postać prezydenta. Pozwalała dokonać oglądu jego osiągnięć, pokazując go jako wybitnego męża stanu i znakomitego praktyka w zakresie dyskursu, świadomego roli, jaką retoryka odgrywa w życiu publicznym polityka.

Przeprowadzone analizy jakościowe pokazały, że karierę Nixona można podzielić na kilka etapów wyróżnionych na podstawie charakterystycznych dla nich narzędzi retorycznych. Badania wykazały związek pomiędzy rozwojem politycznym Nixona a doskonaleniem jego warsztatu retorycznego. Radykalny i bezkompromisowy język Nixona jako kongresmena i senatora został zastąpiony przez powściągliwy i konstruktywny dyskurs Nixona pełniącego urzędy wiceprezydenta i prezydenta. Badania pokazały również, że retoryka kampanii wyborczych Nixona różniła się w zależności od tego, o jaki urząd się ubiegał i od retoryki w czasie sprawowania poszczególnych urzędów. Analiza środków retorycznych wykazała również ewolucję postawy Nixona wobec ideologii komunistycznej. W trakcie jego kariery politycznej bezwzględna i brutalna krytyka idei antykomunistycznych została zastąpiona bardziej pragmatycznym nastawieniem, które zachęcało do zrozumienia tej ideologii i do dyskusji i negocjacji z jej zwolennikami.

Drugi obszar moich badań to prezydencka retoryka wyborcza. W ramach tego pola badawczego powstały następujące prace – artykuły i rozdziały w pracach zbiorowych:

- M. Rzepecka, *Perswazja w reklamach wyborczych Ronalda Reagana*, w: „Retoryka wizualna: Obraz jako narzędzie perswazji”, red. A. Kampka, Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2014, s. 108-120.
- M. Rzepecka, *Argumentation in Ronald Reagan's Presidential Campaign Commercials*, w: „Proceedings of the 8th International Conference of the International Society for the Study of Argumentation”, red. B. Garssen, D. Godden, G. Mitchell, F. S. Henkemans, Sic Sat, Amsterdam 2015, s. 1272-1278.
- M. Rzepecka, *Kształtowanie wizerunku Baracka Obamy w prawyborczej kampanii 2008 roku*, w: „Retoryka wizerunku medialnego”, red. A. Budzyńska-Daca, A. Kampka, K. Molek-Kozakowska, Polskie Towarzystwo Retoryczne, Warszawa 2016, s. 83-105.
- M. Rzepecka, *Political Argumentation in Ronald Reagan's 'Bear' Commercial*, w: „Polish Journal for American Studies” 2016, nr 10, s. 103-125.

- M. Rzepecka, *Analyzing Televised Presidential General Election Debates*, w: „Ad Americam. Journal of American Studies” 2016, nr 17, s. 197-209.

Głównym celem badań było zanalizowanie retoryki wyborczej na przykładzie wybranych spotów reklamowych różnych kandydatów na urząd prezydenta. Cele szczegółowe dotyczyły charakterystyki i potencjalnej skuteczności werbalno-wizualnych środków retorycznych użytych w telewizyjnych reklamach wyborczych Ronalda Reagana i Baracka Obamy oraz prześledzenia zmian, które zaszły w debatach telewizyjnych na przykładzie debat Johna F. Kennedy’ego i Richarda M. Nixona oraz Baracka Obamy i Mitta Romney’a.

Wybór problematyki prac podyktowany był kilkoma względami. Pierwszym była aktualność badań nad retoryką wyborczą, wynikająca, między innymi, z istotnych przemian jakie zaszły w przekazach medialnych w ostatnich dekadach. Drugim była rosnąca rola retoryki wizualnej we współczesnych badaniach retorycznych i coraz większy wpływ wizualności na retorykę wyborczą. Trzecim było niezmiennie duże znaczenie badań nad retoryką prezydentów powszechnie uznanych za wyróżniających się mówców, które dając wgląd w warsztat świetnych retorów, pozwalają śledzić zmiany zachodzące w amerykańskiej retoryce prezydenckiej.

Narzędziami do analizy aspektów werbalnych reklam wyborczych były pojęcia obecności i porozumienia Chaima Perelmana i Lucie Olbrechts-Tyteca oraz pojęcie strategicznej dwuznaczności Erica M. Eisenberga. Podstawę do analizy elementów niewerbalnych zastosowanych w spotach wyborczych stanowił arkusz kodowy opracowany przez Lyndę Lee Kaid, Dorothy K. Davidson i Anne Johnston. Badanie dyskursu debat prezydenckich prowadzone było z wykorzystaniem perspektywy funkcjonalnej autorstwa Williama L. Benoita.

Badania spotów wyborczych wykazały pewne powtarzające się zabiegi retoryczne służące ofensywnej taktyce wyborczej. Przeprowadzone analizy wskazały na dominację perswazji wizualnej. Przekaz niewerbalny był bardziej zintensyfikowany, zróżnicowany pod względem formy i treści i zorientowany na wyborcę. Uzupełniony o nieprecyzyjny język, celową niejasność i ukryty sens stanowił przekaz polityczny, który miał potencjał przebić się medialnie. Na rosnącą rolę przekazu wizualnego wskazały również badania debat telewizyjnych. Przeprowadzone analizy wykazały istotne zmiany, które zaszły właśnie w obszarach formatu i perswazji wizualnej debat. Coraz większą rolę w odbiorze kandydatów odgrywają aspekty techniczne debaty. Bezpośrednie audytorium i jego zachowanie ma wpływ na odbiór debatujących przez telewidzów. Rośnie znaczenie komunikacji niewerbalnej w debacie a wraz z nią umiejętności zarządzania wizerunkiem i prowadzenia dyskusji publicznej.

Coraz większą uwagę przywiązuje się do swobody i otwartości wypowiedzi oraz dialogu z kontrkandydatem i dyskusji z publicznością zgromadzoną w studiu. Debata pozostaje narzędziem autopromocji, dyskredytacji przeciwnika i dyskusji na tematy polityczne, a o jej powodzeniu decydują głównie wizje dotyczące przyszłości i doświadczenie polityczne kandydatów. Jednocześnie, jak pokazały badania opinii publicznej, maleje deklarowany przez ankietowanych wpływ debat na ich decyzje wyborcze, a tym samym wyniki wyborów.

Trzeci obszar moich badań związany był z gatunkami retorycznymi. W ramach tego pola badawczego powstały następujące prace naukowe – artykuły i rozdział w pracy zbiorowej:

- M. Rzepecka, *The American State of the Union Address as a Rhetorical Genre*, w: „Ideology and Rhetoric: Constructing America”, red. B. Chylińska, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle 2009, s. 307-314 – opublikowany przed uzyskaniem stopnia doktora.
- M. Rzepecka, *Rhetorical Continuity and Shifts in War Messages: George H. W. Bush and George W. Bush on Iraq*, w: „Central European Journal of Communication” 2017, nr 2, s. 226-238.
- M. Rzepecka, *A Rhetorical Analysis of George W. Bush's National Eulogies*, w: „American Studies in Scandinavia” 2017, nr 49, s. 71-92.
- M. Rzepecka, *US Undeclared Wars: Presidential Requests for Congressional Authorization/Support for Use of Force*, w: „Polityka i Społeczeństwo” 2018, nr 2, s. 5-21.
- M. Kobylska, *'US Boots on the Ground', the Enemy, and Post-Cold War Presidential Rhetoric*, w: „European Journal of American Studies” 2023, nr 18(2). <http://journals.openedition.org/ejas/20303>.

Przeprowadzone badania dotyczyły tradycyjnych gatunków w retoryce prezydenckiej, w tym orędzi o stanie państwa i retoryki wojny, oraz form retorycznych mniej rozpoznawalnych, w tym laudacji pogrzebowych, wniosków do Kongresu o autoryzację interwencji zbrojnej i retoryki użycia sił lądowych. Przeprowadzone analizy służyły albo sprawdzeniu czy badane teksty wykazywały charakterystyczne cechy znaczące, albo czy ujawnione w ustalonym kontekście powtarzalne cechy mogły świadczyć o formułowaniu się nowej formy retorycznej.

Podjęcie badań gatunkowych wynikało z ich znaczenia dla dociekań nad retoryką prezydencką. Z jednej strony przeprowadzone analizy form retorycznych charakterystycznych dla amerykańskiej prezydentury pokazały ciągłość pewnych tradycji, które określając retorykę

prezydencką, utrwaliły jej charakter i funkcje, z drugiej zaś wskazały na dynamiczny rozwój dyskursu prezydenckiego, który wyrażony poprzez formułowanie się nowych gatunków retorycznych, poszerzył perspektywy badawcze.

W analizach wykorzystano schematy klasyfikujące Karlyn Kohrs Campbell i Kathleen Hall Jamieson, ramy badawcze opracowane przez Edwarda J. Lordana i założenia teoretyczne autorstwa Michaela Roberta Dennisa i Adrianny Kunkel. Analizy prowadzono również w oparciu o koncepcję identyfikacji Kennetha Burke'a i strategię wykluczania Annity Lazar i Michelle M. Lazar.

Odnosząc się do wyników poszczególnych badań, należy podkreślić, że orędzia o stanie państwa i retoryka wojny, gatunki typowe dla amerykańskiej prezydentury, cechuje ciągłość tradycji retorycznej. Przemówienia o stanie państwa zachowały swoje zasadnicze funkcje choć ich forma, charakter i znaczenie zostały zmodyfikowane. W przypadku retoryki wojny, wystąpiła sytuacja odwrotna. Zauważono, że formuła pozostała niezmienną mimo zmian funkcji, które w pierwotnym założeniu miała spełniać. Konsekwencją retoryczną dostrzeżono również w mniej znanych i dopiero kształtujących się formach retorycznych. W laudacjach pogrzebowych, wyborach strategii, mimo różnic w uwarunkowaniach i ograniczeniach sytuacji, w których były dokonywane, okazały się zgodne z wymogami, które wynikały z konwencji gatunkowej. We wnioskach prezydenta do Kongresu o autoryzację użycia siły i pozimnowojennej retoryce użycia sił lądowych, powtarzalne okazały się tematyka, terminologia i sposoby argumentacji. Przeprowadzone analizy pozwoliły stwierdzić, że typowe dla urzędu prezydenta gatunki utrwalają retorykę prezydencką poprzez zachowanie pewnych ram i elementów wypowiedzi. Retoryka prezydentów przeciwstawnych ugrupowań, prezentujących odmienne style retoryczne i skrajnie różne style przywództwa stosowana w kontekście zmieniających się wymagań sytuacyjnych i oczekiwań odbiorców wykazuje konsekwencję gatunkową, co może dawać poczucie ciągłości dyskursu prezydenckiego, choć jednocześnie można obserwować wyłanianie się nowych form retorycznych.

Czwarty obszar moich badań dotyczył retoryki kryzysu i konfliktu w komunikacji. W ramach tego pola badawczego powstały następujące prace naukowe – artykuły, rozdziały w pracach zbiorowych, redagowana monografia naukowa i numery czasopisma:

- P. Bray, M. Rzepecka, *Introduction: Communication and Conflict*, w: „Communication and Conflict in Multiple Settings”, red. P. Bray, M. Rzepecka, Brill, Leiden, Boston 2018, s. 1-9.
- P. Bray, M. Rzepecka (red.) *Communication and Conflict in Multiple Settings*. Brill, Leiden, Boston 2018.

- M. Rzepecka, *Barack Obama's Rhetorical Management of Public Opinion in the Context of Focusing Events*, w: „Political Preferences” 2018, nr 19, s. 53-76.
- M. Rzepecka, *The Rhetorical Construction of the American Intervention in Libya: A Pentadic Analysis of President Barack Obama's Address to the Nation on March 28, 2011*, w: „Polish Journal for American Studies” 2019, nr 13, s. 73-82.
- M. Rzepecka, *Retoryka prezydenta Richarda Nixona wobec kryzysu naftowego w 1973*, w: „Res Rhetorica” 2019, nr 3, s. 67-83.
- M. Rzepecka, *Kryzys ukraiński 2014 w retoryce prezydenta Baracka Obamy*, w: „Dynamika Przemian w Mediach”, red. A. Hess, M. Nowina Konopka, W. Świerczyńska-Głownia, Wydawnictwo ToC, Kraków 2019 s. 119-143.
- A. Kampka, M. Rzepecka (red.) *Rhetoric of Crisis. Special Issue of Res Rhetorica*. Polskie Towarzystwo Retoryczne, Warszawa 2020.
- M. Rzepecka, *Presidential Rhetoric on Foreign Crises: George W. Bush on Georgia and Barack Obama on Ukraine*, w: „Ad Americam. Journal of American Studies” 2021, nr 22, s. 73-85.

Celem badań było z jednej strony sprawdzenie, w jakim stopniu retoryka wybranego prezydenta wobec danego kryzysu była zgodna z konwencjami gatunkowymi, z drugiej zaś zdobycie wiedzy na temat retoryki kryzysu jako elementu retorycznej biografii prezydenta. Z kolei prace redakcyjne w tym obszarze dotyczyły zarówno roli retoryki w kryzysie jak i przenikania się konfliktu i komunikacji, współzależności między tymi zjawiskami i wzajemnego na siebie oddziaływania. We wprowadzeniu do monografii pod wspólną redakcją Petera Bray'a i Marty Rzepeckiej zauważono brak jednoznacznych definicji pojęć konfliktu i komunikacji, ale podkreślono bogactwo badań dotyczących wymiarów ich rozumienia, źródeł i tradycji, teorii i praktyk z nimi związanych oraz kierunków i zakresu dociekań naukowych.

Uzasadnieniem podjęcia prezentowanych badań były luki dostrzeżone w literaturze przedmiotu, w której brakowało retorycznych opracowań kryzysu z 1973 roku i kryzysów w Libii, Syrii, Ukrainie i Gruzji. Mając na uwadze znaczenie minionych i nieuchronność przyszłych konfliktów międzynarodowych, ważnym wydało się badanie podejścia amerykańskich prezydentów do sytuacji kryzysowych, szczególnie bliskich Europie. Analiza retoryczna pozwala bowiem zwrócić uwagę na czynniki, które determinują działanie prezydenta wobec kryzysu. Badanie narzędzi retorycznych daje wgląd w jego osobowość polityczną, a także wyjaśnia amerykański etos narodowy, przybliżyła stanowisko Stanów Zjednoczonych wobec konfliktu i rolę, jaką decydują się one w nim odegrać. W konsekwencji,

analiza retoryki kryzysu pozwala odejść od postawy oczekiwań względem amerykańskiej polityki zagranicznej wobec konfliktów międzynarodowych i spojrzeć na jej rzeczywiste uwarunkowania, charakter i kierunek.

W badaniach zastosowano schematy klasyfikujące Theodore'a Otto Windta juniora, Denise Bostdorff i Donalda O'Rourke'a oraz schemat interpretacyjny Kennetha Burke'a i teorie Lyn Ragsdale i Jeffrey'a E. Cohena.

Wyniki przeprowadzonych badań pozwoliły stwierdzić, że w każdym z analizowanych przypadków prezydenci konstruowali wypowiedzi, które były zgodne z założeniami gatunku. Zaobserwowano, że reakcje prezydentów przedstawiające fakty, wyjaśniające motywy postępowania i sposoby rozwiązania problemu oraz zachęcające do poparcia proponowanych działań wpisały się w amerykańską konwencję retoryki kryzysu. Różnice pojawiły się jedynie w obszarze oceny reakcji na konflikty, nie tyle pod względem efektu retorycznego, którego pomiar jest metodologicznie trudny, ale osiągnięcia celów określonych przez gatunek. We wszystkich badanych przypadkach sformułowano ocenę negatywną. Na podstawie analizy sondaży i reakcji mediów uznano, że żadna z badanych wypowiedzi nie spełniła przypisywanych jej funkcji ani oczekiwań odbiorców.

Ważną obserwacją był wpływ zarządzania kryzysem przez jednego prezydenta na zarządzanie kryzysem przez jego następcę, co nawiązuje do dotychczasowych ustaleń z zakresu retoryki wojny wskazujących na związki pomiędzy prowadzeniem wojny w Wietnamie na prowadzenie wojny w Zatoce Perskiej a następnie na wojnę w Iraku. W przeprowadzonych badaniach dostrzeżono zależności pomiędzy retoryką wobec kryzysu w Ukrainie i retoryką wobec sytuacji w Gruzji, szczególnie w zakresie linii argumentacyjnych zarysowanych przez prezydentów określające ramy, w których stosowali oni perswazję, pomimo dzielących ich różnic światopoglądowych i wynikających z nich odmiennych zasad i wartości, które kształtowały ich politykę zagraniczną. Badania dotyczące retoryki kryzysu rozumianej jako element biografii retorycznej potwierdziły, że działania retoryczne prezydenta w okresie kryzysu są wyrazem jego osobistych i politycznych przekonań. Przeprowadzone analizy pokazały, że wartości, światopogląd i styl przywództwa prezydenta prezentowane w okresie kryzysu i po nim są niezmiennie, spójne i konsekwentnie realizowane.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej

Moja aktywność naukowa w dużym stopniu opiera się na współpracy międzynarodowej i krajowej, której istotnym wyrazem są:

Okres przed uzyskaniem stopnia doktora

1. 2 stypendia naukowe zagraniczne (Freie Universität, Niemcy; Texas A&M University, Stany Zjednoczone).
2. 1 grant na wyjazd na konferencję zagraniczną (Society for Historians of American Foreign Relations, Stany Zjednoczone).
3. Czynny udział w 4 konferencjach zagranicznych i 5 krajowych (szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”).

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

4. 4 staże, w tym 3 zagraniczne (Centre for American Studies, Anglia; University of South Florida, Stany Zjednoczone; The City College of New York, Stany Zjednoczone) i 1 krajowy (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).
5. 4 wyjazdy dydaktyczne zagraniczne (University of Loughborough, Anglia; Kingston University London, Anglia; Anglo-American University, Czechy; Károli Gáspár University of the Reformed Church, Węgry).
6. 1 grant na wyjazd na konferencję zagraniczną (Transatlantic Studies Association, Anglia).
7. 3 wykłady na zaproszenie wygłoszone na uczelniach zagranicznych (szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”).
8. Współautorskie publikacje z naukowcami z uczelni zagranicznej (University of Auckland, Nowa Zelandia) i polskiej (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie).
9. Udział w projekcie Międzynarodowego Funduszu Grupy Wyszehradzkiej „English for V4 Countries Heritage Promotion Project” (Angielski dla Promowania Dziedzictwa Kulturowego Krajów Grupy Wyszehradzkiej).
10. Działalność w ramach organizacji International Rhetoric Workshop (Międzynarodowych Warsztatów Retorycznych).
11. Udział w 15 konferencjach zagranicznych i 12 krajowych (szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”).
12. Funkcja członka w 3 organizacjach krajowych (szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”).

13. Udział w komitetach organizacyjnych i naukowych konferencji międzynarodowych i krajowych (szczegółowy wykaz znajduje się w załączniku „Wykaz osiągnięć naukowych albo artystycznych, stanowiących znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny”).

5.1 Realizacja stypendiów naukowych

Okres przed uzyskaniem stopnia doktora

1. Stypendium naukowe John F. Kennedy Institute for North American Studies realizowałam na Freie Universität w Berlinie w Niemczech w okresie od 25 lipca do 25 sierpnia 2005 roku. Podczas stypendium zbierałam materiały i prowadziłam badania do rozprawy doktorskiej. Nawiązałam kontakt i miałam możliwość konsultacji naukowych z politologiem prof. Knud Krakau. Przeprowadzone podczas pobytu badania posłużyły do opracowania i wygłoszenia 5 wystąpień konferencyjnych:

- „Personal Diplomacy of Richard Nixon,” Fresh Perspectives on Culture and Identity Conference, 20-21 marzec 2006, University of Sussex, Anglia,
- „Richard Nixon’s Rhetorical Confrontations with Communism”, 2nd Rhetoric in Society Conference, 21-24 listopad 2006, Aalborg University, Dania,
- „American Foreign Policy during the Cold War”, U.S. Foreign Policy: Theory, Mechanisms and Practice Conference, 25-27 maj 2007, Uniwersytet Jagielloński, Kraków,
- „Building Peace during the Cold War: Rhetoric or Reality”, Political Linguistics Conference, 13-15 wrzesień 2007, Uniwersytet Warszawski, Warszawa,
- „Persuasion in President Richard Nixon’s Resignation Speech”, VI Konferencja Polskiego Towarzystwa Retorycznego, 14 listopad 2008, Uniwersytet Warszawski, Warszawa,

oraz do napisania i opublikowania 2 artykułów:

- M. Rzepecka, *American Foreign Policy during the Cold War: From Moralism to Realism*, w: „U.S. Foreign Policy: Theory, Mechanisms and Practice”, red. A. Mania, P. Laidler, Ł. Wordliczek, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2007, 331-337,
- M. Rzepecka, *Richard Nixon’s Rhetorical Confrontation with Communism*, w: „Rhetorical Aspects of Discourses in Present-Day Society”, red. L. Dam, L.-L. Holmgren, J. Strunck, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle 2008, s. 117-128.

Okres przed i po uzyskaniu stopnia doktora

2. Stypendium naukowe Fundacji Kościuszki realizowałam na Texas A&M University w College Station w Teksasie w Stanach Zjednoczonych w okresie od 1 czerwca do 31

sierpnia 2009 roku. Podczas stypendium prowadziłam badania i przygotowywałam pierwsze rozdziały pracy doktorskiej. Współpracowałam z prof. Jamesem Aune, ekspertem w dziedzinie, konsultując z nim przyjęte założenia, stawiane pytania jak i metodę badawczą. Brałam udział w seminariach dla doktorantów i indywidualnych spotkaniach z wykładowcami. Rezultatem stypendium była monografia:

- M. Rzepecka, *Richard Nixon's Cold War Rhetoric*, Rzeszów 2018, oraz 2 artykuły:
- M. Rzepecka, *Richard Nixon's Campaign Rhetoric of Anti-Communism*, w: „Polish Journal for American Studies” 2012, nr 6, s. 49-62,
- M. Rzepecka, *The Rhetoric of Presidential Leadership in American Foreign Affairs: Richard Nixon the Cold War Negotiator*, w: „Journal of American Studies of Turkey” 2017, nr 47, s. 49-67.

Przeprowadzone badania i konsultacje naukowe posłużyły również do opracowania i ogłoszenia 3 zagranicznych wystąpień konferencyjnych:

- „The Rhetoric of Peace during the Cold War”, Konferencja Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych, 21-23 październik 2009, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Puławy,
- „Richard Nixon's Pre-Presidential Rhetoric of Anti-Communism”, Annual Meeting of the Society for Historians of American Foreign Relations Conference, 24-26 czerwiec 2010, Madison, Stany Zjednoczone,
- „Richard Nixon's Campaign Rhetoric of Anti-Communism”, 3rd Rhetoric in Society Conference, Rhetoric Society of Europe, 26-28 styczeń 2011, Lessius Antwerp, Belgia, oraz 2 wykładów na zaproszenie:

- „Richard Nixon's Rhetoric of the 1946 Congressional Campaign and Congressional Hearings”, University of Leicester, Anglia, 8 luty 2012,
- „Presidential Studies and Rhetorical Approach”, University of South Florida, Stany Zjednoczone, 26 lipiec 2012.

5.2 Realizacja staży dydaktycznych

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

W ramach 3 projektów współfinansowanych przez Unię Europejską: „Budowa potencjału dydaktycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego na poziomie europejskim”, „URNowoczesność i przyszłość regionu” i „Jednolity Program Zintegrowany Uniwersytetu Rzeszowskiego” odbyłam 4 staże dydaktyczne, w tym 3 zagraniczne i 1 krajowy:

1. University of Leicester, Leicester, Anglia, 30 styczeń-10 luty 2012,

2. University of South Florida, Tampa, Florida, Stany Zjednoczone, 16-29 lipiec 2012,
3. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań, 12-23 maj 2014,
4. The City College of New York, New York City, Nowy Jork, Stany Zjednoczone, 25 kwiecień-6 maj 2022.

W trakcie staży zagranicznych, dedykowanych doskonaleniu zawodowemu nauczycieli akademickich, brałam również udział w seminariach dla młodych naukowców z zakresu komunikacji politycznej, polityki zagranicznej Stanów Zjednoczonych, retoryki prezydenckiej oraz historii i kultury Stanów Zjednoczonych. Prowadziłam kwerendę biblioteczną w celu zebrania materiałów do prowadzonych badań z zakresu prezydenckiej retoryki kampanii wyborczej, gatunków dyskursu prezydenckiego i prezydenckiej retoryki kryzysu. Zebrane materiały posłużyły do opracowania wystąpień konferencyjnych i artykułów naukowych wygłoszonych i opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora. Nawiązana współpraca z wykładowcami (m.in. dr hab. Agnieszką Chmiel, prof. UAM i dr. hab. Pawłem Korpalem), skutkowałą organizacją warsztatów i szkoleń tłumaczeniowych dla pracowników UR i studentów PWSTE.

5.3 Realizacja wyjazdów dydaktycznych

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

Czterokrotnie uczestniczyłam w programie Erasmus+ o charakterze dydaktycznym. Prowadziłam ćwiczenia i wykłady w:

1. Department of English and Drama, University of Loughborough, Loughborough, Anglia, 10-14 lutego 2014,
2. Department of Linguistics and Languages, Kingston University London, London, Anglia, 23-27 listopada 2015,
3. School of Humanities, Anglo-American University, Praga, Czechy, 16-18 marzec 2016,
4. Faculty of Humanities and Social Sciences, Károli Gáspár University of the Reformed Church, Budapeszt, Węgry, 19-23 września 2023.

Tematyka prowadzonych zajęć dotyczyła komunikacji interkulturowej, zarządzania kryzysem/konfliktem, prowadzenia negocjacji i komunikacji w zespołach międzynarodowych. Zakres tematyczny obejmował również zagadnienia związane z amerykańską prezydenturą retoryczną, retoryką prezydencką, gatunkami dyskursu prezydenckiego, prezydencką retoryką antykomunistyczną i antyterrorystyczną.

5.4 Realizacja wykładów na zaproszenie

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

1. W trakcie stażu w University of Leicester w Leicester w Anglii, 8 lutego 2012 roku wygłosiłam wykład „Richard Nixon’s Rhetoric of the 1946 Congressional Campaign and Congressional Hearings” dla wykładowców Center for American Studies.
2. W trakcie stażu w University of South Florida w Tampie na Florydzie w Stanach Zjednoczonych, 26 lipca 2012 roku wygłosiłam wykład „Presidential Studies and Rhetorical Approach” dla studentów i wykładowców Department of Humanities and American Studies.
3. Podczas realizacji projektu English for V4 Countries Heritage Promotion Project w Uniwersytecie Preszowskim w Preszowie na Słowacji, 3 października 2013 roku wygłosiłam wykład „Lexical Analysis of Museum Texts: Confusing Words in English” dla uczestników projektu.
4. Na konferencji organizowanej przez Uniwersytet Warszawski w ramach projektu „RHEFINE: Rhetoric for Innovative Education (Erasmus + KA203 – Strategic Partnerships for Higher Education), 13 października 2022 roku, wygłosiłam wykład „Contemporary trends in rhetorical research” dla uczestników projektu.

5.5 Współautorskie publikacje z naukowcami z uczelni zagranicznej i polskiej

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

W roku 2015 wzięłam udział w konferencji naukowej Communication and Conflict organizowanej w ramach międzynarodowego projektu badawczego Probing the Boundaries przez Inter-Disciplinary.Net w Portugalii. Po zakończeniu konferencji zostałam zaproszona przez jej współorganizatora Dr. Petera Bray’a (University of Auckland) do współredakcji monografii naukowej „Communication and Conflict in Multiple Settings” opublikowanej w 2018 roku przez wydawnictwo Brill. Mój zakres prac obejmował współautorstwo koncepcji monografii, współautorstwo wstępu do monografii *Introduction: Communication and Conflict* i autorstwo artykułu *Analyzing George W. Bush’s War Discourse*. Współodpowiadałam za proces redakcyjny – ocenę i redakcję nadesłanych tekstów, korespondencję z autorami, adiustację i korektę artykułów przyjętych do druku.

W ramach współpracy z dr hab. Agnieszką Kampką, prof. SGGW byłam współredaktorem dwóch numerów czasopisma naukowego „Res Rhetorica” (czasopismo indeksowane w bazach danych Web of Science i Scopus i punktowane według wykazu czasopism naukowych MNiSW z 2023 roku – 140 pkt.) zatytułowanych *Rhetoric of Crisis* i *Współczesne teorie retoryczne* wydanych przez Polskie Towarzystwo Retoryczne w latach 2020 i 2021 oraz współautorem artykułu naukowego zatytułowanego *Theorizing rhetoric: A transatlantic perspective*, który ukazał się w „Language & Communication” w 2023

roku. W ramach pracy współredakcyjnej byłam współautorem koncepcji numerów i współautorem i tłumaczem wstępu do numeru *Współczesne teorie retoryczne*. Współodpowiadałam za proces redakcyjny – ocenę i redakcję nadesłanych tekstów, korespondencję z recenzentami i autorami, adiustację i korektę artykułów przyjętych do druku. Z kolei zakres moich prac nad artykułem obejmował współautorstwo koncepcji metodologicznej, współprowadzenie i współpracowanie badań oraz współtworzenie tekstu, współuczestnictwo w uzupełnianiu tekstu po recenzjach i jego korekcie.

5.6 Udział w międzynarodowym projekcie

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

W roku akademickim 2013-2014 brałam udział w międzynarodowym projekcie English for V4 Countries Heritage Promotion Project. Pełniłam w nim rolę współorganizatora działań projektowych. Koordynatorem projektu był Uniwersytet Preszowski w Preszowie na Słowacji. Partnerami byli PWSTE im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, Uniwersytet Masaryka w Brnie w Czechach, Kolegium Nauczycielskie w Sarospatak na Węgrzech, Użhorodzki Uniwersytet Państwowy w Użhorodzie w Ukrainie i Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Pigonia w Krośnie. Celem projektu była promocja dziedzictwa kulturowego regionów krajów Grupy Wyszehradzkiej i Ukrainy poprzez badanie i tłumaczenie tekstów muzealnych zakończona wydaniem monografii M. Rázusová, *English in Heritage Presentation*, Vydavateľstvo PU v Prešove. Prešov 2014, poświęconej zagadnieniom dotyczącym przekładu.

5.7 Działalność w ramach międzynarodowej organizacji

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

Od 2018 roku jestem członkiem Komitetu organizacyjnego International Rhetoric Workshop. Od 2020 roku jestem członkiem Rady i skarbnikiem w Zarządzie International Rhetoric Workshop.

International Rhetoric Workshop (IRW) to międzynarodowe warsztaty dla młodych naukowców i doktorantów retoryki. Warsztaty oferują młodym badaczom z globalnej społeczności retorycznej przestrzeń do wzajemnego angażowania się w pracę i nawiązywania kontaktu z naukowcami o międzynarodowej renomie. Odbywające się w ciągu trzech dni IRW składają się z: sesji warsztatowych, podczas których uczestnicy omawiają prowadzone badania z wykładowcami; przemówień plenarnych wygłaszanych przez naukowców o międzynarodowej renomie; oraz paneli dyskusyjnych związanych z tematem przewodnim warsztatów jak i tematami badań uczestników. Pierwsze warsztaty odbyły się w Uppsali w Szwecji w 2016 roku. Dwa lata później, w 2018 roku, drugie warsztaty zostały zorganizowane

w Gandawie w Belgii. Warsztaty w 2021 r. odbyły się w San Luis Potosí w Meksyku w trybie online. Czwarte warsztaty planowane są na rok 2024 i mają się odbyć w Dubrowniku w Chorwacji.

Jako członek Komitetu organizacyjnego 3. edycji współpracowałam w międzynarodowym zespole z badaczami retoryki ze Stanów Zjednoczonych, Meksyku, Chorwacji i Polski. Byłam współodpowiedzialna, m.in., za kontakty z wykładowcami, przewodniczenie paneli, przygotowanie dokumentacji, opracowanie materiałów dla uczestników, kontakty z przedstawicielami środowiska kultury w San Luis Potosí.

Jako członek Komitetu organizacyjnego 4. edycji pełnię rolę doradcą w zespole, który tworzą badacze retoryki ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Grecji, Nowej Zelandii, Chorwacji i Polski.

Jako skarbnik w Zarządzie International Rhetoric Workshop jestem odpowiedzialna za gromadzenie, zabezpieczenie i podział funduszy IRW w celu ułatwienia realizacji celów organizacji oraz za sporządzanie i przedstawianie sprawozdań finansowych na odbywającym się co dwa lata Walnym Zgromadzeniu.

5.8 Członkostwo w organizacjach krajowych

Okres przed i po uzyskaniu stopnia doktora

Jestem członkiem Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych (2005-obecnie), Polskiego Towarzystwa Retorycznego (2014-obecnie) i Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (2016-obecnie). W ramach członkostwa w tych organizacjach wzięłam udział w organizowanych przez nich konferencjach, podczas których nawiązałam współpracę z ich członkami, wynikiem której była m.in. współredakcja dwóch numerów „Res Rhetorica”, recenzowanie artykułów do czasopism „Com.press” i „New Horizons in English Studies”, czy członkostwo w jury konkursu na najlepszą pracę dyplomową z retoryki.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę

W trakcie pracy zawodowej realizowałam różne i liczne zadania o charakterze dydaktycznym, organizacyjnym i popularyzującym naukę zarówno na UR jak i na uczelniach, z którymi współpracowałam w różnych okresach kariery zawodowej (NKJO, PWSTE). Do najważniejszych z nich zaliczam:

6.1 Aktywność dydaktyczna

Okres przed uzyskaniem stopnia doktora

1. Uzyskanie awansu zawodowego na nauczyciela kontraktowego, NKJO, Sandomierz 2005; nauczyciela mianowanego, Urząd Marszałkowski, Kielce 2009; nauczyciela dyplomowanego, Ministerstwo Edukacji Narodowej, Warszawa 2012.
2. Organizacja wymiany młodzieży akademickiej pomiędzy NKJO i des bibis school w Bielefeld w Niemczech (2009-2010).
3. Współpraca z Ambasadą Stanów Zjednoczonych w Warszawie i Konsulatem Generalnym Stanów Zjednoczonych w Krakowie w ramach programów „Meet America” i „America Presents” (2007-2016).

Okres przed i po uzyskaniu stopnia doktora

4. Prowadzenie seminarium dyplomowego i pełnienie funkcji bezpośredniego opiekuna naukowego u 31 studentów przy pracach licencjackich z zakresu kultury Stanów Zjednoczonych napisanych pod kierunkiem dr. hab. Jerzego Kutnika, prof. UMCS (NKJO, 2008-2014).
5. Prowadzenie zajęć dydaktycznych z następujących przedmiotów: Komunikacja interkulturowa w biznesie, Amerykańska i brytyjska kultura medialna, Kulturoznawstwo angielskiego obszaru językowego, Historia mediów angielskiego obszaru językowego, Historia Stanów Zjednoczonych, Realioznawstwo Stanów Zjednoczonych, Teksty funkcjonalne w przedsiębiorstwie, Tłumaczenia pisemne ogólne i specjalistyczne (biznesowe, medialne), Tłumaczenia ustne ogólne, Praktyczna nauka języka angielskiego (język angielski w biznesie), Dydaktyka języka angielskiego w szkole podstawowej (UR, NKJO, PWSTE, UMCS).
6. Pełnienie funkcji opiekuna roku, egzaminatora i koordynatora sesji egzaminacyjnych (NKJO, 2005-2014).

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

7. Pełnienie funkcji Przewodniczącej Zespołu Językowego Języka Angielskiego i związanych z nią obowiązków dotyczących przygotowywania dokumentacji działalności zespołu w zakresie dydaktycznym, w tym sylabusów i testów egzaminacyjnych dla poszczególnych kierunków (UR, 2012-2020).
8. Pełnienie funkcji koordynatora zapewniającego merytoryczne i techniczne wsparcie stypendysty Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta w ramach programu English Teaching Assistant (UR, 2013-2019; PWSTE, 2014), w tym współprowadzenie zajęć dydaktycznych, organizacja cyklicznych spotkań stypendysty ze studentami i pracownikami UR w ramach Tygodnia Edukacji Międzynarodowej, z uczestnikami zajęć w ramach Małego Uniwersytetu Rzeszowskiego, ze słuchaczami Akademickiego Radia UR

– Feniks.fm, oraz z uczniami szkół podstawowych i ponadpodstawowych miasta Rzeszowa i województwa podkarpackiego.

9. Zorganizowanie II Warsztatów tłumaczeniowych (PWSTE, 2013).
10. Pełnienie funkcji członka Komisji ds. Oceny Prac Dyplomowych (PWSTE, 2013-2014, 2015-2016).
11. Pełnienie funkcji opiekuna roku (PWSTE, 2013-2014, 2015-2016).
12. Dwukrotne zorganizowanie Letniej Szkoły Języka Angielskiego (2015, 2016).
13. Zorganizowanie Warsztatów tłumaczeniowe z języka angielskiego w biznesie (PWSTE, 2015).
14. Założenie i opieka nad Studenckim Kołem Naukowym „Polish your English” (PWSTE, 2015-2017).
15. Prowadzenie zajęć praktycznych realizowanych w formie projektowej – projekty translatoryczne w ramach kierunku lingwistyka stosowana i filologia (Moduł II, Zadania 15), Jednolity Program Zintegrowany Uniwersytetu Rzeszowskiego – droga do wysokiej jakości kształcenia (UR, 2019).
16. Pełnienie funkcji przewodniczącej komisji egzaminacyjnej do certyfikatu z języka angielskiego dla kandydatów i uczestników szkół doktorskich (UR, 2021-obecnie)

6.2 Aktywność organizacyjna

Okres przed uzyskaniem stopnia doktora

1. Autor programu nauczania przedmiotów: Historia Stanów Zjednoczonych, Realizacja Stanów Zjednoczonych, Gramatyka praktyczna (NKJO).
2. Współorganizator Konferencji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych (NKJO, 2007, 2008, 2010, 2011).
3. Członek Polskiego Towarzystwa Studiów Amerykanistycznych (2005-obecnie).

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

4. Kierownik Zespołu ds. Jakości Kształcenia (UCNJO UR, 2012).
5. Organizator Szkolenia z zakresu technik i strategii w tłumaczeniu pisemnym i ustnym w języku angielskim dla pracowników (UR, 2014)
6. Członek Komitetu naukowego Forum Akademickich Ośrodków Nauczania Języków Obcych Szkół Wyższych Województwa Podkarpackiego (UR, 2014)
7. Członek Komitetu organizacyjnego Podkarpackiego Forum Filologicznego (PWSTE, 2014)
8. Członek Polskiego Towarzystwa Retorycznego (2014-obecnie).
9. Koordynator ds. Współpracy Międzynarodowej (SJO UR, 2015-2020).

10. Członek Uczelnianej Komisji Wyborczej (PWSTE, 2015-2018).
11. Zastępca Dyrektora Studium Języków Obcych Uniwersytetu Rzeszowskiego (2016-obecnie).
12. Członek Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej (2016-obecnie).
13. Członek Komisji Dyscyplinarnej ds. Nauczycieli Akademickich (UR, 2016-2020).
14. Członek Komisji konkursowej (SJO UR, 2016-obecnie).
15. Sekretarz konferencji „Języki specjalistyczne – praktyka i teoria” (UR, 2016, 2017, 2018, 2019, 2023)
16. Członek Senackiej Komisji ds. Kształcenia (UR, 2018-2019).
17. Członek Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (UR, 2018-2019).
18. Członek Rady Studium Języków Obcych (UR, 2021-obecnie).
19. Członek Rady International Rhetoric Workshop (2020-obecnie).
20. Skarbnik Zarządu International Rhetoric Workshop (2020-obecnie).

6.3 Aktywność popularyzująca naukę

Okres przed uzyskaniem stopnia doktora

–

Okres po uzyskaniu stopnia doktora

1. Współorganizator i partner w projekcie tłumaczeniowym Międzynarodowego Funduszu Grupy Wyszehradzkiej „English for V4 Countries Heritage Promotion Project” (PWSTE, 2013-2014).
2. Członek Komitetu organizacyjnego 3rd International Rhetoric Workshop (3. Międzynarodowych Warsztatów Retorycznych), El Colegio de San Luís, San Luís Potosí, Meksyk (2018-2021).
3. Członek Jury II Konkursu Polskiego Towarzystwa Retorycznego na najlepszą pracę dyplomową z retoryki (2021).
4. Członek Komitetu organizacyjnego 4th International Rhetoric Workshop (4. Międzynarodowych Warsztatów Retorycznych), University of Athens, Grecja 2024 (2022-obecnie).
5. Tłumacz oficjalnych dokumentów, dokumentów do Działu Kształcenia, suplementów i tematów prac studentów, okólników konferencyjnych i artykułów naukowych (UR, 2008-obecnie).
6. Tłumacz podczas konferencji naukowych („Zdrowie i Medycyna w Obliczu Konfliktu Zbrojnego”, „Lider z powołania”, „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”) wizyt i delegacji zagranicznych (Ambasadora Rwandy, Ambasadora Iranu, Vice-Konsula Konsulatu

Generalnego Stanów Zjednoczonych w Krakowie, przedstawicieli Komisji Europejskiej, przedstawiciela Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców, delegacji z partnerskiego miasta Gainesville na Florydzie, delegacji z Turcji), jak i również podczas licznych sympozjów, jubileuszów, koncertów, inauguracji roku akademickiego i kursów (UR, 2008-obecnie).

7. Redaktor językowy: W. Wierzbieniec (red.), *Charity, Philanthropy and Social Work 2*, Wydawnictwo PWSTE w Jarosławiu. Jarosław 2015 i W. Wierzbieniec (red.), *Charity, Philanthropy and Social Work 3*, Wydawnictwo PWSTE w Jarosławiu. Jarosław 2015.

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej

W trakcie kariery zawodowej otrzymałam następujące odznaczenia i nagrody:

1. Nagroda Dyrektora Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Sandomierzu (2006, 2007, 2008, 2009, 2019, 2013)
2. Nagroda Marszałka Województwa Świętokrzyskiego (2014)
3. Nagroda Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu (2015)
4. Medal Komisji Edukacji Narodowej (2016)
5. Brązowy Krzyż Zasługi (2020)

.....
.....

(podpis wnioskodawcy)